Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

"Foran Afghanistans lukkede Døre"

I 1896 rejste diakonissen og lægen Marie Holst fra Kolding til Indien for at arbejde som lægemissionær. Udstillingen fortæller den spændende og farverige historie om Maries vej fra gårdmandsdatter til respekteret læge og missionær på grænsen til Afghanistan.

Hæftet indeholder tekster og billeder fra udstillingen "Foran Afghanistans lukkede Døre", 24. marts til 22. december 2007. Tanken er at give museets besøgende mulighed for at genlæse og fordybe sig i Maries historie derhjemme.
Desuden kan hæftet benyttes som materiale i forbindelse med undervisning.

Anvendt litteratur og kilder:

Bundgaard, Niels, *Det danske Missionsselskabs Historie*, 1935-1942.
Det danske Missionsselskabs arkiv (Rigsarkivet).
Diakonissestiftelsens Årbøger, 1887.
Dansk Pathanmissions arkiv (Rigsarkivet).
Fra Teltmissionen, 1910-1917.
Frimodt-Møller, Christian, *Lægemissionens Principper og Praksis,* København, 1907.
Geismar, Eduard, *Ved Afghanistans Grænse*, København, 1917.
Dansk Missionsblad, 1903-1917.
Holst, Marie, *Herrens Operationer*. København, 1907.
Holst, Marie, *Foran Afghanistans lukkede Døre*. København, 1916.
Holst, Marie, *Til hans Ære*. København, 1916.
Nielsen, Harald, *Tålmodighed forpligter*. København, 2005.
Overgaard, Anne Marie, ""Foran Afghanistans lukkede Døre". Missionæren Marie Holst og hendes Teltmission" i *Koldingbogen*, 2006. S. 163-170.
The Royal Free Hospital Archive.
Ussing, Henry, *Evangeliets Sejrsgang udover Jorden*. København, 1902.

Tak til:

Danmission
Ole Rønnenkamp-Holst
Jubilæumsfonden
Kolding Stadsarkiv
Landsarkivet for Fyn
Mogens Norn
Rigsarkivet
The Royal Free Hospital Archive
Steno Museet

DET BEGYNDTE I SEEST

Barndom og ungdom

Marie Kirstine Sofie Holst blev født på den fædrene gård „Virkelyst" i Seest d. 6. december 1866 som datter af Karen Margrethe og Christian Gerhard Holst. Hun var den næstældste af en søskendeflok på seks. En måned inden hendes konfirmation døde hendes mor efter kort tids sygdom. Marie havde sammen med to vågekoner plejet hende, og ifølge Marie, så var det hendes mor, „der først lærte mig at elske de Syge." Moderens død lagde en tung skygge over familien Holst. Faderen sank sammen i sorg, broderen fordybede sig i sine jurastudier på Sjælland, og Marie måtte tage sig af sine fire yngre søskende. Men at være noget for familien hjalp hende gennem sorgen.
Som 17-årig blev Marie forlovet, og hendes skæbne syntes beseglet.

Marie sammen med sin familie d.22. maj 1882: fra venstre Valdemar, Elise, Marie, faderen Christian Holst, Ludvig og Henriette.
Foto: Privateje.

Skolegang

Marie og hendes søskende gik ikke i skole i Kolding, men modtog undervisning hjemme på gården.
Som voksen mindes Marie sin tidligere huslærer, senere forstander på Kolding Latinskoles Forberedelsesskole, Carl Hansen: "til hvem jeg altid vil staa i Gæld, og hvis høje Skikkelse og milde Blik jeg vil savne".
Uddannelse var værdsat i familien Holst. Maries storebror Valdemar blev efter sin konfirmation sendt på kostskole i Birkerød med henblik på studentereksamen. Han blev senere jurist. Og søsteren Henriette læste hos Nathalie Zahle i København.

Seest Kirke, ca. 1900.
Foto: Kolding Stadsarkiv.

Vækkelse i Seest

I 1885 kom en ny præst til Seest, og familien Holst kom hurtigt til at tilhøre pastor Vilhelm Helweg-Larsens nærmeste omgangskreds. Marie bistod i 1886 præstekonen ved fødslen af familiens yngste søn. Pastor Helweg-Larsen havde sit åndelige ståsted i Indre Mission, og fra prædikestolen blev der talt „om Synd og Naade og om at bruge den hellige Tid". Helweg-Larsens prædikener tiltrak mange nye kirkegængere. Kirken var fyldt til bristepunktet, og der måtte sættes ekstra bænke ind i midtergangen. Også Marie lyttede til den nye præst, og de „vækkende toner" satte tankerne i gang.

VÆKKELSE

"Jeg følte Herren kalde"

"Herren rørte mit Hjærte, jeg saa mit Liv som tomt og usselt, jeg følte Herren kalde paa mig". Således beskriver Marie sine følelser efter en gudstjeneste i Seest Kirke. Hun betegnede senere pastor Helweg-Larsen som sin "aandelige Fader".
Hos sin forlovede fandt Marie ingen forståelse.
Efter mange overvejelser så hun derfor ingen anden udvej end at ophæve forlovelsen trods sin fars modstand. Marie ville tjene Gud, og derfor måtte hendes liv forandre sig.
"Der fulgte en Storm, men jeg fik Hjærtefred".

Kald og kvindefrigørelse

Ifølge Marie var det kaldet fra Gud, der fik hende til at bryde med omgivelsernes forventninger.
I det troende indremissionske miljø var forestillingen om Guds kaldelse ikke fremmed. Ligesom Biblen foreskrev, at kvindens plads var i hjemmet, så åbnede forestillingen om Gudskaldet også mulighed for at bryde med en ellers forudsigelig fremtid som hustru og mor.
I dette troende konservative miljø kunne det være svært at argumentere imod Maries religiøse oplevelse og hendes ønske om at følge Herrens bud.

Kvindens Alder, 1886
Foto: Det Kongelige Bibliotek.

Pastor Vilhelm Helweg-Larsen præst i Seest 1885 - 1895.
Foto: Kolding Stadsarkiv.

Missionstid

1800-tallet oplevede verden en voldsom europæisk ekspansion. Indien blev britisk kronkoloni i 1858.
De europæiske stormagter delte i årene 1880-1900 Afrika imellem sig. Og i Kina åbnede et svækket monarki i 1860 dørene for Vesten.
Denne europæiske ekspansionsbølge, kombineret med kristne vækkelser i store dele af Vesten, gav ny næring til Biblens påbud om at missionere blandt ikke-kristne.
Beretninger om den fysiske nød, krydret med drabelige historier om især børns og kvinders vilkår, bidrog til at fremme interessen for "missionssagen".
Som præsten Henry Ussing formulerede det i 1902: "De andre Verdensdele ere ikke mere "langt borte", Hedningefolkene ere ikke længere de kristne Lande "uvedkommende", [...]. Om nogensinde, saa er det nu Missionstid."

Møde med en missionær

I sommeren 1886 var Marie i København. Her mødte hun Herman Jensen, der var missionær i Indien.
Han kunne fortælle, at det udover kald også krævede begavelse og uddannelse at blive missionær. De følgende år syntes at tyde på, at Marie tog ordene til sig! Herman Jensen var senere på et to-dages besøg på gården i Seest, „og siden dengang har jeg fulgt Missionen i Tanke og Bøn."

UDDANNELSE

At blive kvindelig missionær

Det var svært at blive kvindelig missionær før år 1900! Kvinder kunne ikke blive præster, og i missionskredse mente langtfra alle, at det sømmede sig for ung ugift kvinde at rejse til fjerne lande for at arbejde. Behovet for kvindelige missionærer stod dog efter en årrække lysende klart, da den islamiske og hinduistiske kultur kun tillod kvindelige missionærer kontakt til de indfødte kvinder. Men det var ikke nok at være kvinde. Et sandt missionskald og et vist uddannelsesniveau var afgørende for antagelse til missionærgerningen.
Uddannelsesmulighederne for kvinder var få, så valget stod i mellem præliminæreksamen, lærerindeeksamen, uddannelse i sygepleje eller medicinsk embedseksamen. Desuden var gode sprogkundskaber en forudsætning.

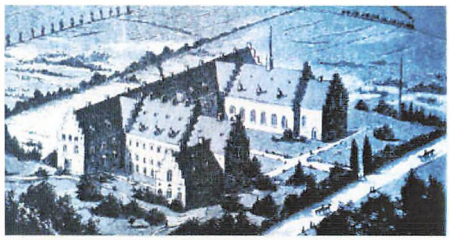

Den Danske Diakonissestiftelse i København 1876.

På Diakonissestiftelsen

Den 16. maj 1887 indtrådte Marie som prøvesøster på Den danske Diakonissestiftelsen i København. Marie ville uddannes i sygepleje, og det havde diakonisserne gjort på et kristent grundlag i Danmark siden 1863.
Ifølge Marie kom inspirationen til sygeplejen fra selv at have plejet sin døende mor. Derudover var uddannelse i sygepleje en af de få uddannelsesmuligheder for kvinder i 1880'erne.
På Diakonissestiftelsen traf Marie den første danske kvindelige missionær, søster Sara, der blev udsendt til Indien i 1888. I den forbindelse skriver Marie: „Jeg takkede Herren, at Vejen var beredt, og jeg bad Ham, at han ogsaa vilde bruge mig derovre".

Menighedspleje i Svendborg

Marie Holst blev efter halvandet års uddannelse på Diakonissestiftelsen i København ansat i menighedsplejen i Svendborg. Miljøet i Svendborg var venligt stemt overfor missionssagen, og det var under sit ophold her, at hun for første gang indviede andre i sit ønske om at blive missionær, nemlig til Diakonissestiftelsens forstanderinde, Louise Conring.

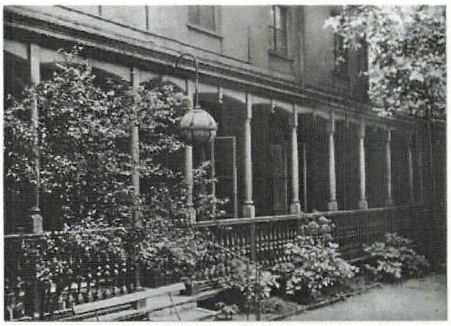

The London School of Medicin For Women (ca 1890) hvor Marie læste medicin 1891-1896.
Foto: The Royal Free Hospital Archive.

Medicinstudie i London

I maj 1891 begyndte Marie at studere medicin ved The London School of Medicine for Women. Studierne finansierede hun ad privat vej. I april samme år havde hun bestået den engelske studentereksamen, der forlangtes for optagelse.
Marie var ikke den eneste blandt de studerende, der drømte om et liv som missionær. Et missionsvenligt miljø gav gennem bedekredse, bibellæsning og søndagsmøder mulighed for at holde drømmen ved lige. Medicinstudiet var hårdt og krævende, men Marie lod sig ikke slå ud af et stort engelsksproget pensum. Hun gennemførte med et godt resultat på de planlagte fem år. Samme år tog hun den medicinske doktorgrad i Bruxelles.

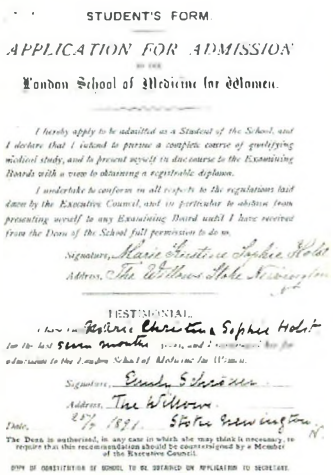

STUDENT'S FORM.

APPLICATION FOR ADMISSION

London School of Medicine for Women.

I hereby apply to be admitted as a Student of the School, and I declare that I intend to pursue a complete course of qualifying medical study, and to present myself in due course to the Examining Boards with a view to obtaining a registrable diploma.

I undertake to conform in all respects to the regulations laid down by the Executive Council, and in particular to abstain from presenting myself to any Examining Board until I have received from the Dean of the School full permission to do so.

Signature, Marie Christine Sophie Holst
Address, The Willows Stoke Newington N.

TESTIMONIAL.

I have known Marie Christine Sophie Holst for the last seven months years, and I recommend her for admission to the London School of Medicine for Women.

Signature, Emily Schröder
Address, The Willows
Date, 28/7 1891. Stoke Newington N.

The Dean is authorised, in any case in which she may think it necessary, to require that this recommendation should be countersigned by a Member of the Executive Council.

COPY OF CONSTITUTION OF SCHOOL TO BE OBTAINED ON APPLICATION TO SECRETARY.

Maries ansøgning til the London School of Medicin for Women.
Original: The Royal Free Hospital Archive.

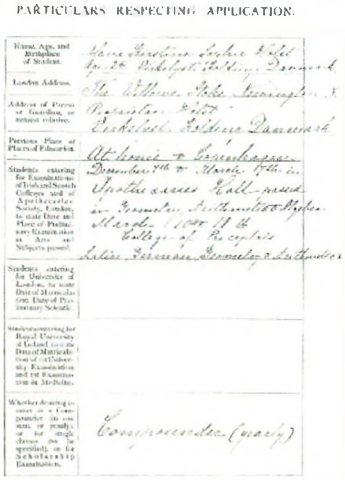

PARTICULARS RESPECTING APPLICATION.

Name, Age, and Birthplace of Student.	Marie Christine Sophie Holst Age 26 Vinkelyst Holding Danmark
London Address.	The Willows Stoke Newington N.
Address of Parent or Guardian, or nearest relative.	Pierstorp Holst Vinkelyst Holding Danmark
Previous Place or Places of Education.	At home & Copenhagen December 7th & March 17th in Apothecaries Hall passed in Geometry, Arithmetic & Algebra March 1890 11th College of Preceptors Latin German Geometry & Arithmetic
Students entering for Examinations of Irish and Scotch Colleges and of Apothecaries Society, London, to state Date and Place of Preliminary Examination as Arts and Subjects passed.	
Students entering for University of London, to state Date of Matriculation, Date of Preliminary Scholar.	
Students entering for Royal University of Ireland, to state Date of Matriculation of Authorising Examination and 1st Examination in Medicine.	
Whether desiring to enter as a Compounder (in one sem. or yearly), or for single classes (to be specified), or for Scholarship Examination.	Compounder (yearly)

DEN FØRSTE TID I INDIEN

Udrejse og ankomst

I efteråret 1896 rejste Marie til Indien. Vi ved ikke meget om hendes rejse, men en bådrejse fra Europa til Indien gik gennem Middelhavet og Suez-kanalen, syd om Den Arabiske Halvø og tværs over Det Indiske Ocean til Indiens kyst. Rejsen tog cirka to uger.
Der var meget nyt at vænne sig til: et nyt land med et andet klima og et fremmed folk med et andet sprog og andre skikke.Hun skulle arbejde på et britisk missions-hospital i byen Bangalore i Sydindien. I ferierne skulle hun læse sprog, "thi der er altid 3-4 Sprog, en Lægemissionær maa lære, hvis hun ønsker selv at tale med sine Patienter".

Gadebillede nordindisk by, ca. 1900.
Foto: Rigsarkivet.

Læge under engelsk flag

De første 6 år i Indien arbejdede Marie for det engelske kvindemissionsselskab Church of England Zenana Missionary Society (CEZMS).
Hun blev ved ankomsten i 1896 ansat ved et kvinde-hospital i Bangalore, men to år senere overflyttet til byen Peshawar i Nordindien, hvor hun frem til 1902 var leder af The Duchess of Connaught Hospital.
Selvom Indien var britisk koloni, kunne der være langt til andre europæere. Peshawar befandt sig i nærheden af North Western Frontier Province, et område under britisk jurisdiktion men reelt et ingenmandsland regeret af de lokale herremænd, khanerne. Marie var i lange perioder den eneste europæer i Peshawar, men ved at tilegne sig de lokale sprog, urdu og pushtoo, kunne hun tale med de indfødte sygeplejersker og patienterne.

Kvinder og børn samlet omkring en bibelkvinde ved hospitalet i Mardan, ca.1910.
Foto: Rigsarkivet

Kvindemission - en særlig opgave

Marie ønskede i særlig høj grad at missionere over for kvinder og børn. I Maries øjne værdsatte den mandsdominerede indiske kultur ikke kvinders og pigers liv ligeså højt som mænds. Manglende skolegang resulterede i et liv i uvidenhed. I ægte-skabet var kvinden mandens undersåt. Og værst var det, at en kvinde ikke selv kunne bestemme sin religion. Dertil kom, at kvinder ikke kunne færdes frit uden at skulle dække ansigtet til. Fysisk gav kvindesynet sig udslag i zenanaen, en afdeling af boligen strengt forbeholdt kvinder. Den indiske kulturs skarpe adskillelse af kønnene var også årsagen til, at den britiske kolonimagt såvel som missionsselskaberne opførte rene kvindehospitaler, hvor kun kvinder og børn havde adgang.

Maries adoptivdatter Eleanor, som mistede hele sin familie under hungersnøden i Beas, ca 1915.
Foto: Dansk Pathanmissions Arkiv.

Hungersnøden i Beas

I år 1900 herskede der stor hungersnød i Nordindien. Den britiske regering opfordrede alle, der kunne, til at hjælpe, og Marie afbrød sin ferie i bjergene. Hun drog til byen Beas, hvor hun sammen med en indisk medarbejder, Elisabeth, fra hospitalet i Peshawar samlede 76 udsultede kvinder og børn i en teltlejr. Lidelserne var ufattelige: udover sult led mange af kolera og dysenteri.
I Seest indsamlede Maries venner penge og samledes til forbøn for hendes arbejde. Efter seks ugers behandling og ni daglige måltider lykkedes det Marie og Elisabeth at redde 69 patienter.
Det var her i Beas, at Marie fik ideen til at starte en teltmission.

MARIES MISSION

"Teltmissionen"

I Beas var det gået op for Marie, hvor mange mennesker udenfor Peshawar, der ikke havde mulighed for at besøge hospitalet. Derfor ville hun komme til dem.
Tanken var at rejse rundt med et felthospital bestående af tre telte: en operationsstue, et sengeafsnit samt et boligtelt. Heraf navnet "Teltmissionen".
Målet var at nå ud til kvinder og børn i grænselandet mellem den britiske koloni Indien og Afghanistan.
I sidste ende skulle hjælpearbejdet åbne døren til Afghanistan, der hidtil havde været hermetisk lukket for kristen mission.

Marie sammen med Kristelig Lægeforening i Horsens 1903. Nr. 5 fra venstre i bagerste række er Christian Saugman, overlæge på Vejlefjord Sanatorium.

Britisk skepsis

Det var straks sværere at finde opbakning hos briterne. CEZMS havde modtaget et brev fra en missionær i Peshawar, der udtrykte stor modstand mod Maries plan. Problemet var, at hun var kvinde, for ung og tilmed tunghør.
Området udenfor Peshawar var kendt for at være farligt, og befolkningen fjendtlig. Derfor havde briterne opgivet at missionere her. I et brev bad CEZMS derfor Marie om helt at opgive sine planer. Men Marie var en stædig natur, og hun besluttede at drage ud på egen hånd støttet af venner i Danmark.

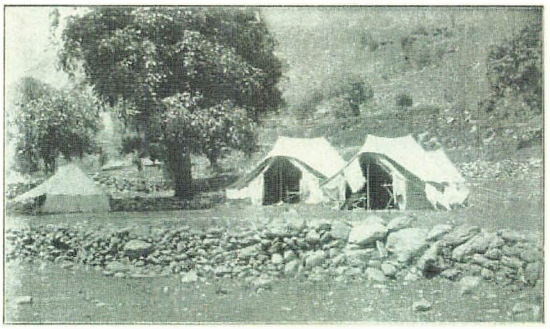

Teltmissionens telte.

Opbakning i Danmark

I 1902 rejste Marie til Danmark og England for at skabe opbakning til projektet. "Herren beredte Vej for mig i troende Kredse, hvor jeg mødtes med Forstaaelse, Sympathi og Offervillighed", skriver Marie. Kristelig Lægeforening indvilligede sammen med Kvindelige Missionsarbejdere straks i at støtte projektet, og DMS besluttede at udrede Maries løn.
Desuden ville Lærerindernes Missionsforbund bekoste løn og andre omkostninger for lærerinden Martha Malthe. Så vidt så godt.

Fra venstre ukendt, Marie, Eleanor og Maries søster Henriette, 1903
Foto: Rigsarkivet.

Maries recept

Maries opgave var at virke både som læge og missionær. Jesus var hendes forbillede: "Jesus, vor Frelser, var den første store Lægemissionær; hans Disciple gjorde, som han bød dem, helbredte og prædikede".
Sundhedstilstanden i Indien var dårlig som følge af uvidenhed og overtro, og i Maries optik hang dette sammen med religionen. Hinduisme og islam repræsenterede for hende i sidste ende Fanden selv, der holdt sine "undersåtter" fanget i åndelig og fysisk nød. At udøve lægekundskab og sygepleje var ifølge Marie at vise Guds kærlighed til mennesker. Og når hedningene havde set og mærket Guds kærlighed, så ville deres ører også åbne sig for evangeliet.

TELTMISSIONEN

Hospitalet i Hoti

På udrejsen til Indien i efteråret 1903 modtog Marie i Marseille brev fra engelsk officer, at khanen i Hoti ville leje et hus ud til en kvindelig læge.
Huset lå i bazargaden og havde otte senge. Forholdene var langt fra optimale: der var meget støj fra bazaren, hygiejnen var ringe, og om sommeren måtte hospitalet lukke ned på grund af varmen.
Det var derfor svært at behandle kvinder over længere tid og dermed også svært at lære dem om kristendommen. Hun ville også gerne kunne tilbyde kvindelige konvertitter et tilflugtssted, såfremt de blev forfulgt.
Marie havde altså brug for mere plads og begyndte at se sig om efter en egnet byggegrund.

På 1. sal i denne bygning i Hoti havde Marie Holst sit første hospital, ca. 1904.
Foto: Rigsarkivet

Distriktsarbejdet

Da de britiske myndigheder så, at lokale khaner støttede Marie, gav de tilladelse til, at hun kunne rejse rundt i distriktet.
Turene ud i distriktet med hospitalsteltet var vigtigt for at skabe kontakt til lokalbefolkningen uden for Mardan. Det handlede om at skabe tillid til hendes arbejde, dels for at få flere ind til at hospitalet i Mardan og dels for at kunne hjælpe så mange som muligt i distriktet. Marie medbragte tre telte: et sengeafsnit, en operationsstue og et boligtelt.
Opgørelser over antallet af behandlede viser, hvor stor betydning distriktsarbejdet havde:
1909: 140 på hospitalet, 2687 i distriktet.
1911: 157 på hospitalet, 7179 i distriktet.

Grev Moltke lægger grundstenen til teltmissionens missionærbolig, 20. marts 1910. Kvinden bag ham er Marie Holst
Foto: Rigsarkivet

Mardan Zenana Hospital

Planerne om et større hospital blev positivt modtaget af Kristelig Lægeforening. Der blev iværksat en indsamling, og i 1907 havde man skaffet 50.000 kr.
I 1909 stod Mardans første kvindehospital færdigt med en moderne operationsstue og 25 sygesenge. Samme år donerede en ven i Danmark 15.000 kr. til at bygge en missionærbolig for og få år senere kunne man udvide til 40 sygesenge. Maries hospital var dermed det største danske missionshospital i Indien! Staben blev i disse år yderligere udvidet med lægen Agnes Madsen, en indfødt sygeplejerske samt en farmaceut.

Mardan Zenana Hospital, ca. 1910
Foto: Rigsarkivet.

TELTMISSIONEN

Uddannelse af sygeplejersker

Marie beskæftigede sig ikke kun med behandling af patienter. En anden vigtig opgave var uddannelse af indfødte sygeplejersker og hjælpersker. Det havde flere fordele. For det første sikrede det hospitalet kvalificeret arbejdskraft. For det andet kunne de unge kvinder sproget i forvejen og kendte kulturen blandt patienterne.
Desuden gav oplæringen i sygepleje de unge kvinder et levebrød. Det var især vigtigt, hvis de konverterede til kristendommen, da det så kunne være svært at finde en mand. Selvom dåb ikke var et krav, så havde oplæringen i sygepleje stor signalværdi over for andre mulige konvertitter, fordi Marie gav kvinderne nogle muligheder, de ellers ikke havde haft.

Patienter på Mardan Zenana Hospital. Bemærk sengens navn "Kabul". ca. 1910.
Foto: Rigsarkivet.

En sygehistorie

Marie fortæller: "En Patient kom til Polyklinikken i Peshawar. [...] Hun skulle have et Grødomslag og Lægen forklarede omhyggelig, hvorledes det skulle tilberedes. Til slut spurgte hun Patienten: " Har De nu ogsaa forstaaet Alt?"
Patienten: "Ja først varmer jeg Fadet med kogende Vand, derefter bortkastes Vandet og Melet kommes i Fadet, kogende Vand påskjænkes o.s.v."
Den næste Dag kom en Veninde og fortalte, den Syge var daarligere og laa i de forfærdeligste Smærter: "Har De lavet Grødomslaget, som jeg sagde?" spurgte Doktoren.
"Ja, fuldstændig - Miss Sahibl" svarede Veninden. "Vi lagde Melet paa det syge Sted og skjænkede kogende Vand paa!".
Den uhensigtsmæssige handlemåde forklarer Marie med, at inderne var vant til at blive behandlet med glødende jern af deres medicinmænd og derfor ikke vidste bedre.

Marie sammen med personalet ved Mardan Zenana Hospital, ca 1910.
Foto: Rigsarkivet

Effata, Kana & Kabul

Teltmissionen levede ligesom nutidens hjælpeorganisationer i høj grad af indsamlede midler. Dengang som nu var kreativitet en væsentlig ingrediens, når man skulle vække og fastholde interessen hos de danske givere. Ved at navngive de enkelte sygesenge med navne som "Effata", "Kana" og "Kabul" kunne støtter i Danmark følge enkelte senge.
I Danmark blev der dannet missionskredse, hvor man mødtes jævnligt og blev holdt ajour med arbejdet "derude". Sådanne kredse kunne "abonnere" på en seng på hospitalet.
Derudover skaffede man midler gennem salg af missionsblade og mindre bøger. Fra 1910 havde selskabet sit eget blad: *Fra Teltmissionen*.

En kvinde vejes på hospitalet, ca. 1910
Foto: Rigsarkivet.

Emiren i Kabul

Rygtet om Maries kundskaber bredte sig hurtigt.
I 1904 tilbød emiren i Kabul Marie ansættelse som livlæge. Det var dog et krav, at hun ikke missionerede blandt afghanerne. Men Maries formål med at komme ind i Afghanistan var netop at bringe evangeliet til afghanerne. Derfor takkede hun høfligt nej.

DET ENDTE I INDIEN

"God called Marie Holst home"

Den 26. februar 1917 modtog Teltmissionens formand, H. Edv. Hass følgende telegram fra lærerinden Anna Graversen, der siden 1916 havde været ansat i Teltmissionen: "Sunday Morning suddenly God called Marie Holst home. Chatterje here. Work going on. Graversen"
Marie var efter et sygebesøg en sen aften i distriktet på vej hjem til fods. Hun havde insisteret på at spadsere for at få lidt frisk luft. Marie var fra barnsben tunghør, og derfor bemærkede hun måske ikke, at en vogn nærmede sig i mørket. Hun blev påkørt bagfra og blev fundet svært kvæstet nogle timer senere. Marie Holst døde tidligt om morgenen den 18. februar.

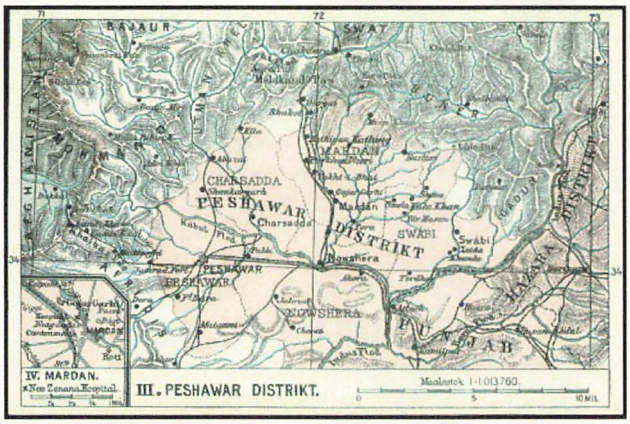

Kort over Peshawar Distriktet.
På udsnittet i hjørnet er New Zenana Hospital indtegnet.

Teltmissionen efter Marie

Efter Maries død herskede der tvivl om Teltmissionens fremtid, og arbejdet blev indstillet. Maries nære ven, missionæren L.P. Larsen tog sig af det praktiske samt Eleanor
I 1920 genåbnede hospitalet med lægen Anna Bramsens ankomst. Få måneder senere vendte de tidligere medarbejdere lærerinden Anna Robinson (tidligere Graversen) og sygeplejersken Maria Rasmussen tilbage, og i de følgende år voksede medarbejderstaben.
Selskabet skiftede i 1937 navn til Dansk Pathanmission. Teologiske uenigheder splittede i 1962 selskabet, og Støtteselskabet for Pakistans Kirke blev dannet. Dansk Pathanmission blev i 1975 indlemmet i DMS.
Støtteselskabet for Pakistans Kirke støtter i dag fortsat Church of Pakistan.
Mardan Zenana Hospital blev i 1952 solgt og fungerer fortsat som hospital.
I november 2006 fejrede de pakistanske myndigheder i Mardan hospitalets 100 års jubilæum.

Til Minde om
Lægemissionær i Indien
Dr. Marie Holst
f. paa Virhelyst i Seest 6 Decbr. 1866
d. i Mardan nær Afghanistans Grænse
18 Febr. 1917
Snorene faldt mig paa de lystige Steder
ja en dejlig Arv tilfaldt mig.
Ps. 16. 6.

Mindetavle i Seest Kirke.

Drømmen om Afghanistan

Nåede Marie Holst sit mål på den anden side af bjergene: Afghanistan?
I 1910 lykkedes det Marie at få tilladelse fra khanen ved Malakand-passet til at gå over grænsen til Afghanistan. Om dette første besøg fortæller Marie: "Shapara gik foran, og da jeg var inde hos hende, ja, da var jeg glad. [...] jeg havde travlt med ca. 200 Kvinder den Eftermiddag. Shapara hjalp mig. Og skønt Støjen af og til var øredøvende selv for tunghøre Mennesker, lyttede de stille, da jeg talte til dem over Rom 6, 23".
Det lykkedes efterfølgende Marie at komme over grænsen for at missionere, men et organiseret missionsarbejde fik hun ikke skabt.

99.4 Holst, Marie
Overgaard , Anne Marie
"Foran Afghanistans lukkede døre"

Sygeplejehistorisk Museum
16598

MISSIONSSYGEPLEJE og UDVIKLINGSHJÆLP

Mission og udviklingshjælp

Det var missionsselskaberne, der frem til 2. Verdenskrig engagerede sig i udviklingsarbejde - primært i Afrika og Asien. Ved siden af den primære opgave, kristendomsforkyndelsen, engagerede missionsselskaberne sig også i uddannelse og sundhedsfremme gennem oprettelse af skoler og hospitaler. Udover teologer og andre bibelkyndige blev også læger, sygeplejersker, diakonisser, farmaceuter og lærerinder udsendt.
Af danske missionsselskaber kan blandt andet nævnes
Det danske Missionsselskab (1821),
Brødremenighedens Danske Mission (1843),
Dansk Santalmission (1867),
Østerlandsmissionen (1898),
Kvindelige Missionsarbejdere (1900),
Teltmissionen (1903) og
Dansk forenet Sudanmission (1911).
* Tallene i parentes angiver stiftelsesåret.

Kristelig Forening for Sygeplejersker

"Gennem "Kristelig Forening for Sygeplejersker" [...] kom Hedningenes Nød rigtig til at ligge mig paa Hjerte" skrev en sygeplejerske på Københavns Kommunehospital i 1912.
KFS blev stiftet under KFUK i 1904. I 1910 blev foreningen selvstændig, og Charlotte Munck blev formand. En post hun bestred frem til sin død i 1932.
KFS støttede missionssagen med at samle ressourcer: forbøn, penge og sygeplejersker til missionsarbejdet. KFS indsamlede således i 1923 11.829 kr. til Østerlandsmissions hospital i Syrien og i 1931 14 000 kr. til Det danske Missionsselskabs hospital i Kina.
Foreningen brugte "Tidsskrift for Sygepleje" som sit talerør frem til 1930'erne. Der var i 1910 240 medlemmer hovedsageligt fra København.

Sygeplejerskernes Missionsforbund

SMF blev stiftet i 1922 på initiativ fra to missionssygeplejersker, der ønskede større kontakt med kollegerne i Danmark. Forbundet skulle støtte sygeplejersker på missionsmarken med penge og forbøn.
SMF bestod af mindre kredse landet over, hvor medlemmerne mødtes månedligt og læste breve fra de udsendte sygeplejersker.
SMF havde i 1924 500 medlemmer fordelt på 42 kredse - heriblandt tre fremtidige DSR-formænd: Charlotte Munck, Margrethe Koch samt Gustava Hjorth. Forbundet havde sit eget blad "Sygeplejerskernes Missionsforbunds Blad", og SMF eksisterer i dag under navnet Sygeplejerskernes og Sundhedspersonalets Missionsforbund.

Charlotte Munck
Formand for DSR 1927-1932

Gustava Hjort
Formand for DSR 1932-1933
og 1934-1935

Margrethe Koch
Formand for DSR 1933-1934

DANSK SYGEPLEJEHISTORISK MUSEUM

www.sygeplejemuseum.dk